

ՖՀՄՄԿ Մեկնաբանություն 22

Արտարժույթով գործառնություններ և կանխավճարներ

Հղումներ

- «Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներ»
- «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ՀՀՄՄ 8
- «Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ» ՀՀՄՄ 21

Նախապատմություն

1. «Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ» ՀՀՄՄ 21-ի պարագրաֆ 21-ը պահանջում է, որ կազմակերպությունը արտարժույթով գործառնությունը սկզբնապես ճանաչման պահին պետք է հաշվառի ֆունկցիոնալ արժույթով՝ արտարժույթով գումարի համար կիրառելով ֆունկցիոնալ արժույթի և արտարժույթի (փոխարժեքի) միջև գործառնության ամսաթվի դրությամբ սփռված փոխարժեքը: Համաձայն ՀՀՄՄ 21-ի պարագրաֆ 22-ի՝ գործառնության ամսաթիվ է համարվում այն ամսաթիվը, երբ գործառնությունն առաջին անգամ որակվում է որպես ճանաչման ենթակա՝ ՖՀՄՄ-ների համաձայն:
2. Երբ կազմակերպությունը վճարում կամ ստանում է արտարժույթով կանխավճար, սովորաբար, այն ճանաչում է ոչ դրամային ակտիվը կամ ոչ դրամային պարտավորությունը՝ նախքան համապատասխան ակտիվի, ծախսի կամ եկամտի ճանաչումը: Տվյալ ակտիվը, ծախսը կամ եկամուտը (կամ դրա մասը) համապատասխան ստանդարտների կիրառմամբ ճանաչվող այն գումարն է, որը հանգեցնում է կանխավճարից առաջացող ոչ դրամային ակտիվի կամ ոչ դրամային պարտավորության ապաճանաչման:
3. ՖՀՄՄ Մեկնաբանությունների Կոմիտեն (Մեկնաբանությունների Կոմիտե) սկզբնապես ստացել է հարց, թե ինչպես որոշել «գործառնության ամսաթիվ»՝ կիրառելով ՀՀՄՄ 21-ի 21-22 պարագրաֆները՝ հասույթը ճանաչելիս: Հարցը, մասնավորապես, առնչվում էր այն դեպքերին, երբ կազմակերպությունը ճանաչում է ոչ դրամային պարտավորություն, որն առաջանում է կանխավճարի ստացումից՝ նախքան կազմակերպությունը կճանաչի համապատասխան հասույթը: Տվյալ հարցը քննարկելիս Մեկնաբանությունների Կոմիտեն նշեց, որ արտարժույթով կանխավճարի ստացումը կամ վճարումը չի սահմանափակվում հասույթի գործառնություններով: Հետևաբար, Մեկնաբանությունների Կոմիտեն որոշեց հստակեցնել «գործառնության ամսաթիվը» փոխարժեք որոշելու նպատակով, որն անհրաժեշտ է օգտագործել համապատասխան ակտիվի, ծախսի կամ եկամտի սկզբնական ճանաչման պահին, երբ կազմակերպությունը ստացել կամ վճարել է արտարժույթով կանխավճար:

Գործողության ոլորտը

4. Սույն Մեկնաբանությունը կիրառվում է արտարժույթով գործառնության (կամ դրա մի մասի) համար, երբ կազմակերպությունը ճանաչում է ոչ դրամային ակտիվ կամ ոչ դրամային պարտավորություն, որն առաջանում է կանխավճար կատարելու կամ ստանալու արդյունքում՝ նախքան կազմակերպությունը կճանաչի համապատասխան ակտիվը, ծախսը կամ եկամուտը (կամ դրա մի մասը):

¹ Օրինակ՝ «Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից» ՖՀՄՄ 15-ի 106-րդ պարագրաֆի համաձայն, եթե գնորդը վճարում է հատուցում կամ կազմակերպությունը ունի հատուցման գումարի նկատմամբ իրավունք, որն անվերապահ է (այսինքն՝ դեբիտորական պարտք կանխավճար ստանալու գծով), ապա մինչև կազմակերպության կողմից ապրանքի կամ ծառայության փոխանցումը գնորդին, կազմակերպությունը պետք է պայմանագիրը ներկայացնի որպես պայմանագրի գծով պարտավորություն՝ վճարումը կատարելու կամ վճարումը կատարման ենթակա դառնալու պահին (կախված նրանից, թե որն է ավելի վաղ տեղի ունենում)

5. Սույն Մեկնաբանությունը չի կիրառվում, երբ կազմակերպությունը համապատասխան ակտիվը, ծախսը կամ եկամուտը սկզբնական ճանաչման պահին չափում է՝
- ա) իրական արժեքով, կամ
 - բ) վճարված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքով այն ամսաթվի դրությամբ, որը կանխավճարից առաջացող ոչ դրամային ակտիվի կամ ոչ դրամային պարտավորության սկզբնական ճանաչման ամսաթիվը չէ (օրինակ՝ գուղվիլի չափումը՝ կիրառելով «Բիզնեսի միավորումներ» ՖՀՄՄ 3-ը):
6. Կազմակերպությունից չի պահանջվում կիրառել սույն Մեկնաբանությունը՝
- ա) շահութահարկերի համար, կամ
 - բ) ապահովագրության պայմանագրերի (ներառյալ՝ վերաապահովագրության պայմանագրեր) համար, որը կազմակերպությունը թողարկում է կամ վերաապահովագրության պայմանագրերի համար, որոնք պահում է:

Խնդիրը

7. Սույն Մեկնաբանությունը քննարկում է՝ ինչպես որոշել «գործառնության ամսաթիվը» փոխարժեք որոշելու նպատակով, որն անհրաժեշտ է օգտագործել համապատասխան ակտիվի, ծախսի կամ եկամտի (կամ դրա մի մասի) սկզբնական ճանաչման համար՝ արտարժույթով կանխավճար կատարելու կամ ստանալու արդյունքում առաջացող ոչ դրամային ակտիվի կամ ոչ դրամային պարտավորության ապաճանաչման պահին:

Փոխհամաձայնություն

8. ՀՀՄՄ 21-ի 21-22 պարագրաֆները կիրառելիս համապատասխան ակտիվի, ծախսի կամ եկամտի (կամ դրա մի մասի) սկզբնական ճանաչման համար օգտագործելու նպատակով փոխարժեք որոշելու գործառնության ամսաթիվ է համարվում այն ամսաթիվը, երբ կազմակերպությունը սկզբնապես ճանաչում է ոչ դրամային ակտիվը կամ ոչ դրամային պարտավորությունը, որն առաջանում է կանխավճար կատարելու կամ ստանալու արդյունքում:
9. Եթե կան կանխավճարի բազմաթիվ վճարումներ կամ ստացումներ, կազմակերպությունը կանխավճարի յուրաքանչյուր վճարման կամ ստացման համար պետք է որոշի գործառնության ամսաթիվ:

Հավելված Ա

Ուժի մեջ մտնելը և անցումը

Սույն հավելվածը հանդիսանում է ՖՀՄՄԿ 22-ի անբաժանելի մասը և ունի այն նույն իրավասությունը, ինչ ՖՀՄՄԿ 22-ի մյուս մասերը:

Ուժի մեջ մտնելը

Ա1. Կազմակերպությունը պետք է կիրառի սույն Մեկնաբանությունը 2018 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է սույն Մեկնաբանությունը ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, պետք է բացահայտի այդ փաստը:

Անցումը

- Ա2. Սկզբնական կիրառման պահին կազմակերպությունը պետք է սույն Մեկնաբանությունը կիրառի՝
- ա) հետընթաց՝ կիրառելով «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ» ՀՀՄՍ 8-ը, կամ
 - բ) առաջընթաց՝ սույն Մեկնաբանության գործողության ոլորտում գտնվող բոլոր ակտիվների, ծախսերի կամ եկամտի համար, որոնք սկզբնապես ճանաչվում են՝
 - (i) հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո, երբ կազմակերպությունը առաջին անգամ է կիրառում սույն Մեկնաբանությունը, կամ
 - (ii) նախորդող հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվու-թյուններում (որում կազմակերպությունը առաջին անգամ է կիրառում սույն Մեկնաբանությունը) ներկայացված է որպես համադրելի տեղեկատվություն:
- Ա3. Կազմակերպությունը, որը կիրառում է Ա2(բ) պարագրաֆը, պետք է, սկզբնական ճանաչման պահին, սույն Մեկնաբանությունը կիրառի ակտիվների, ծախսերի և եկամտի համար, որոնք սկզբնապես ճանաչվել են Ա2(բ)(i) կամ Ա2(բ)(ii) պարագրաֆների հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո և որոնց համար կազմակերպությունը ճանաչել է նախքան այդ ամսաթիվը կանխավճարներից առաջացած ոչ դրամային ակտիվներ կամ ոչ դրամային պարտավորություններ: